

Posudek diplomové práce Marianny Bernasové

Diplomová práce Marianny Bernasové je svým rozsahem i objemem úctyhodná práce. Je to práce v první řadě translatologická, centrem práce je analýza dvou překladů, které Staša Jílovská uskutečnila v 30. letech 20. století, *Paralel lásky* (Those Barren Leaves) od Aldous Huxleyho a *Nerozžaté lampy* (The Unlit Lamp) od Radclyff Hall(ové). Této analýze diplomantka předoslala portrét Staši Jílovské jako publicistky, překladatelky a především „moderní ženy.“

Chtěla bych předeslat před svým posudkem, že pokud se v něm vyskytnou výhrady, je to proto, že si práce vážím a domnívám se, že by mohla být vylepšena (v případě případné budoucí časopisecké publikace), a také se domnívám, že poctivá diplomová práce si zaslouží podrobný komentář, který by mohl být nápomocen pro nějaké práce budoucí.

Diplomantka měla přese všechnu obtížnost s nedostatkem informací to štěstí, že stále ještě žijí dcery Staši Jílovské. Svůj portrét tak na základě nejednoduché metodologie orální historie budovala jako střetání osobních vzpomínek a kontextů, tak jak jsou známé i z jiných zdrojů. Takto vyvstává z diplomové práce plastický obraz Jílovské – živé osobnosti.

Jen je škoda, že nevyužila pro charakterizaci „moderní ženy“ více potenciálu dvou fenoménů, o nichž se zmiňuje a které spolu úzce souvisí: útok Adolfa Loose na secesi v článku „Ornament a zločin“ a osvobození ženského těla v konceptuálním tanci Isadory Duncan. (Oba moderní projevy byly v české kultuře hojně recipované již před první světovou válkou a skutečně významně zasáhly do dějin ženské emancipace jak sociální, tak umělecké.) Není náhodou, že k nejvýznamnějším ženám, které se prosadily v české avantgardě patřili hlavně tanečnice vycházející v podstatě z výdobytků tanečních experimentů Isadory Duncan, ať to byla Milča Mayerová, Jarmila Kroeschlová či Míra Holzbachová.

Pro svoji translatologickou analýzu si Marianna Bernasová vybrala výtečné texty a zřetelně tak díky jim ukazuje směr zájmů a naznačuje, co mohlo být pro Jílovskou v modernismu důležité. Vůbec kapitoly věnované Staše Jílovské jako moderní překladatelce, jsou fundované a dobře se vyrovnávají s problémem modernismus a otázkami co, je to znamená být modernistický/ý. Zde se nachází samozřejmě hodně hluboce zakopaný pes, který rozhodně Marianna Bernasová nemohla řešit: otázka jak se pojímá slovo modernismus a modernistický u nás, ve vztahu k naší kulturní historii. Vzhledem k tomu, že ale sleduje Stašu Jílovskou v průsečících české a přece jen by bylo vhodné v části, která vymezuje pojmy „moderní“, „moderna“, „modernita“, „modernizace“ a „modernismus“ také sáhnout k některému z českých zdrojů, kde se o pojmech (přidejme také pojem avantgarda, neboť se české pojetí se hodně liší od pojetí anglosaského) diskutuje. Ať jsou to základní práce Petra Wittliche, Evy Strohsové, Zdeňka Pešeta (ke kterým mimochodem odkazuje i česká verze Bernasovou užívaného Lexikonu teorie literatury a kultury z roku 2006) nebo z novější doby např. vymezení Daniela Vojtěcha v práci *Vášeň a ideál. Na křižovatkách moderny* z roku 2008.

Skvělou částí práce je část věnovaná Josefu Florianovi a jeho Dobrému dílu. Bernasová se pokouší popsat oboustraně plodný vztah, těchto dvou odlišných intelektuálních typů, jakým byli Florian a Jílovská. V tomto bodě se také mohla asi nejvíce opřít o publikované práce. Ať je to Florianova monografie z pera Jitky Bednářové nebo publikovaná korespondence Florian – Jílovská (která se objevila samozřejmě díky současnému velkému zájmu o Josefa Floriana). O to více zamrzí, že diplomantka nepracovala s základními zdroji o Florianovi od Andreje Stankoviče (. Jitka Bednářová se jistě o Stankovičově (hlavně bibliografické) práci jistě zmiňuje. Tady nepříznivě zafungoval institucionální a historický problém základní příručky Lexikonu české literatury, jehož heslo Florian je skoro 30 let staré, ideologicky omezené. Doporučuji tedy ještě i pro informaci nahlédnout do rozsáhlé komentované bibliografie Staré říše, která ve skutečně reprezentativní podobě objevila v roce 2008 v nakladatelství Triada. Zde je možné nahlédnout širší hlavně překladatelské a redakční práce pro Dobré dílo.

Přes svůj skutečně nebývalý záběr a zaujatý samostatný výzkum, o které práce svědčí není bohužel možné opomenout některé problémy, které se týkají historické práce obecně (ať už jde o jakékoliv dějiny tedy i dějiny překladu). Nepatřím ke přísným bibliografům, ale v diplomové práci se již kvůli samotnému žánru nemůže objevit velmi vakantní primární literatura (pokud akceptuji členění diplomantky, které je nepřehledné). Nejsou v ní zaneseny vůbec právě položky, se kterými diplomantka nejvíce pracuje, a to práce Staši Jílovské, její překlady a články. Tyto se na konci objevují částečně v přetištěné verzi vlastního soupisu Jílovské. Nejde o to, zda historici jsou přílišní hnidopichové, ale hlavně o to, že práce špatně bibliograficky vybavená ztrácí hodnotu i pro obyčejného čtenáře. Nedostává se mu přehledné a spolehlivé informace, která není jen formální (údaje o nakladatelství, časopisech, místě, času a rozsahu napovídají i nezkušenému čtenáři, natož čtenáři odbornému-jemuž poskytují téměř okamžitě kontext), a k tomu seznamy literatury jsou. Přiznejme si, kolikrát jsme již četli knihu jen skrze bibliografii.

Druhá stručná poznámka se týká nečekaných komentářů Marianny Bernasové jako vlastně na okraj portrétu Staši Jílovské.

Úplná drobnost na konec – Marianna Bernasová začíná a končí slovníkovou formulací Jiřího Opelíka z Lexikonu české literatury, o které praví, že jde o hypotézu. Rozumím sice, co diplomantka sleduje, ale hesla Lexikonu zvláště jeho 3. a 4. dílu jsou velmi fundovanými, byť stručnými, a materiálově podloženými studii, které nevznikly náhodně jako hypotézy. V této souvislosti se můžu ptát, proč Marianna Bernasová, když konzultovala svoji práci přímo s autory, kteří o ni v poslední době psali, nevyužila možnosti konzultovat i s Jiřím Opelíkem.

A ještě jedna „marginalita“ Marianna Bernasová nadužívá slova zajímavý, které co do významu zcela prázdné a nijak nepřispívá k charakteristice toho, na co chce diplomantka upozornit.

Moje poznámky jsou jak je vidět historického metodologického rázu a nemají za cíl snížit odvalu a úsilí Marianny Bernasové. Jsou jen připomínkami, že jakmile se pustíme do historie, měli bychom dodržovat některé zásady. A také se nemohu zbavit

dojmu z práce, že diplomantku nezajímá současná česká literární a umělecká a kulturní historie. Doufám, že mě Marianna Bernasová přesvědčí o opak.

Jinak práci s potěšením doporučuji k obhajobě.

Libuše Heczková, PhD.

